

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Radovana Havelce a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a JUDr. Tomáše Rychlého v právní věci žalobce: **M. P.**, zastoupený JUDr. Jarmilou Pospíšilovou, advokátkou se sídlem Prostějov, Havlíčkova 22, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Praha 5, Křížová 1292/25, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 15. 3. 2023, č. j. 41 Ad 2/2022 - 74,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalovaná rozhodnutím ze dne 18. 1. 2022, č. j. RN-X zamítla námitky žalobce a potvrdila své rozhodnutí ze dne 30. 9. 2021, č. j. R-X (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“). Prvostupňovým rozhodnutím žalovaná rozhodla tak, že se žalobci snižuje podle § 56 odst. 1 písm. e) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, v rozhodném znění (dále jen „ZDP“) a § 41 odst. 3 téhož zákona, výše invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně od 22. 10. 2021 na invalidní důchod druhého stupně. Podle posudku Okresní správy sociálního zabezpečení Prostějov ze dne 18. 8. 2021 (dále jen „první posudek“) již žalobce není podle § 39 odst. 2 písm. c) ZDP invalidní pro invaliditu třetího stupně, ale pro invaliditu druhého stupně podle § 39 odst. 2 písm. b) ZDP, neboť z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu jeho pracovní schopnost poklesla o 50 %. Žalovaná v řízení o námitkách vycházela z nového posouzení zdravotního stavu žalobce posudkovým lékařem ČSSZ, ze dne 13. 12. 2021 („druhý posudek“). Oba posudky určily za rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobce postižení uvedené v kapitole v kapitole XIII (postižení svalové a kosterní soustavy), oddíl E (dorzopatie a spondylopatie), položce 1d (těžké funkční postižení) přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb., kterou se stanoví procentní míry poklesu pracovní schopnosti a náležitosti posudku o invaliditě a upravuje posuzování pracovní schopnosti pro účely invalidity (dále jen „vyhláška“). Vyhláška pro tuto položku stanoví míru poklesu pracovní schopnosti ve výši 50 až 70 %.

[2] Žalobce se proti napadenému rozhodnutí bránil žalobou, kterou krajský soud nadepsaným rozsudkem zamítl. Pro účely soudního řízení nechal krajský soud vypracovat posudek posudkovou komisí Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen „posudková komise“), jenž byl vyhotoven dne 20. 9. 2022 (dále jen „třetí posudek“). Za rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobce byl i podle třetího posudku shledán polytopní vertebrogenní syndrom krční a bederní páteře. Třetí posudek došel k částečně odlišnému závěru oproti prvnímu a druhému posudku, neboť zdravotní postižení žalobce podřadil pod položku, která ho podle posudkové komise lépe funkčně vystihuje, konkrétně pod kapitolu XIII, oddíl E, položku 1c přílohy k vyhlášce (středně těžké funkční postižení; rozmezí 30 až 40 %). Posudková komise stanovila míru poklesu pracovní schopnosti ve výši 40 %, kterou s ohledem na ostatní onemocnění a předchozí vykonávané výdělečné činnosti zvýšila o 10 %; celkový pokles pracovní činnosti proto podle posudkové komise činil 50 % (stejně jako u prvního a druhého posudku).

[3] Žalobce ke třetímu posudku namítal, že podle lékařské zprávy MUDr. H. ze dne 19. 11. 2021 nelze chirurgicky očekávat zlepšení jeho zdravotního stavu, a také že ho Úřad práce vyřadil pro úplnou pracovní neschopnost z evidence uchazečů o zaměstnání. Krajský soud s ohledem na tyto námitky a chybějící posouzení spastické paraparézy v posudkovém hodnocení požádal posudkovou komisi o doplnění třetího posudku.

[4] Posudková komise vyhotovila dne 14. 2. 2023 doplnění posudku (dále jen „doplnění třetího posudku“), v němž zopakovala svůj závěr o středně těžkém funkčním postižení více úseků páteře. K lékařským zprávám praktické lékařky žalobce konstatovala, že vyjádření ke konkrétní výdělečné činnosti je plně v kompetenci ošetřujícího praktického lékaře; to platí i pro vyjádření pro Úřad práce s respektováním rozhodnutí žalované. Ke zprávě MUDr. H. posudková komise uvedla, že „stav klinicky zásadně omezující“ zohlednila v poklesu pracovní schopnosti žalobce a uznané invaliditě druhého stupně. Spastická paraparéza dolních končetin se při jednání posudkové komise neprokázala, pročez nelze stav žalobce hodnotit podle položky jím navrhované. Posudková komise zdůraznila, že k posouzení zdravotního stavu ve vztahu k invaliditě je kompetentní pouze posudkový lékař. Posudková komise vyhodnotila skutečnosti vedoucí k požadavku na doplnění posudku a neshledala důvody pro změnu již přijatého posudkového závěru.

[5] Žalobce se závěry doplnění třetího posudku nesouhlasil. Předložil soudu několik lékařských zpráv z roku 2023 o průběhu své léčby. Těmi ovšem soud dokazování neprováděl, neboť se nevztahovaly ke skutkovému stavu v době rozhodování žalované. K námitce žalobce, že jeho zdravotní stav měl hodnotit neurochirurg, krajský soud uvedl, že složení posudkové komise (ve které byla neuroložka) je primárně v gesci lékařské posudkové služby a neshledal v jejím složení závadu. Žalobce ostatně uznal, že proti složení posudkové komise nic při jejím jednání nenamítal.

[6] Krajský soud vyhodnotil třetí posudek posudkové komise včetně jeho doplnění jako úplný a přesvědčivý. Z provedeného dokazování nevyplynulo, že by pracovní schopnost žalobce poklesla v míře, která by odpovídala třetímu stupni invalidity. Ani zvýšení o 10 %, kterého se žalobce domáhal, by takovému závěru nepostačovalo. Krajský soud uzavřel, že skutkový stav byl zjištěn dostatečně a námitky žalobce nebyly důvodné.

pokračování

Pro nadbytečnost nevyhověl ani návrhu žalobce na ustanovení znalce, který by přezkoumal jeho zdravotní stav.

[7] Žalobce (dále „stěžovatel“) brojí proti napadenému rozsudku kasační stížností z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a) a b) soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

[8] Stěžovatel se závěry krajského soudu nesouhlasí. Domnívá se, že spastická paraparéza dolních končetin má být sama o sobě hodnocena 50 % - 70 %. Ta je zmiňována jak ve zprávě neurochirurga, tak ve zprávě neurologa MUDr. R., vycházejících z odborných vyšetření. Posudková komise dospěla k závěru, že se spastická paraparéza dolních končetin neprokázala, aniž by tento závěr jakkoli odborně zdůvodnila a uvedla, o jaké lékařské nálezy, popřípadě odborná vyšetření tento závěr opírá. Stěžovatel zdůrazňuje, že v minulosti mu byl přiznán invalidní důchod ve třetím stupni, jeho zdravotní stav se od té doby rozhodně nezlepšil, naopak dochází k jeho postupnému zhoršování. Je veden v ambulanci bolesti FN Olomouc, užívá silné opiáty. Léky neodstraňují ani bolest ani její příčinu, pouze tlumí bolest bederní páteře. Má po nich bolesti hlavy, nesoustředěnost, zpomalené reakce, což jej vylučuje z řady běžných činností.

[9] Dále stěžovatel namítá, že navrhoval důkaz nezávislým lékařským posudkem. Pokud se soud opíral pouze o posudky posudkových komisí, které jsou integrální součástí žalované, nebylo posuzování objektivní a ani nebylo provedeno k tomu kvalifikovanými lékaři. V posudkové komisi nezasedal neurochirurg a komise se nevypořádala jeho zdravotním stavem beze zbytku. Pominula spastickou parézu, pouze uvedla, že se neprokázala. Z těchto důvodů mělo být přistoupeno k zadání znaleckého posudku.

[10] Stěžovatel se domnívá, že jeho kasační stížnost přesahuje svým významem jeho vlastní zájmy, což dovozuje ze samotné existence stížnostních důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s., jakož i ve způsobu dokazování, respektive hodnocení posudku posudkové komise, jež jako součást žalované postrádá objektivitu. Posouzení spastické paraparézy dolních končetin je nepřezkoumatelné.

[11] Žalovaná vyjádřila přesvědčení o správnosti napadeného rozsudku. Závěry posudkové komise považuje za objektivní a zcela dostačující. Posudek, včetně jeho doplnění, je úplný, celistvý a přesvědčivý a nevzbuzuje žádné pochybnosti o jeho správnosti; nebylo tedy nutné nechat zpracovat znalecký posudek. Navrhuje proto, aby kasační stížnost byla zamítnuta.

[12] Jelikož se jedná o věc, v níž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce, je v souladu s § 104a odst. 1 s. ř. s. nutné před samotným věcným přezkumem nejprve posoudit, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Není-li tomu tak, Nejvyšší správní soud kasační stížnost odmítne jako nepřijatelnou. Institut nepřijatelnosti a jeho dopady do soudního řízení správního kasační soud podrobně vyložil při výkladu § 104a s. ř. s. ve znění účinném do 31. 3. 2021 v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS, v němž vymezil podmínky, za kterých je kasační stížnost přijatelná. Dovedil, že o přijatelnou kasační stížnost se může jednat v následujících typových případech: 1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či plně řešeny judikaturou NSS; 2) kasační stížnost se týká

právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; 3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; 4) v rozhodnutí krajského soudu bylo shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. Tato kritéria přijatelnosti kasační stížnosti jsou použitelná i po novele § 104a odst. 1 s. ř. s., která s účinností od 1. 4. 2021 rozšířila okruh případů, při jejichž přezkumu se posuzuje přijatelnost kasační stížnosti (viz usnesení tohoto soudu ze dne 16. 6. 2021, č. j. 9 As 83/2021 - 28).

[13] V nyní projednávané věci žádná z těchto podmínek naplněna není; kasační stížnost je proto nepřijatelná.

[14] K uplatněným kasačním námitkám kasační soud předepisuje, že se jedná o námitky týkající se zjišťování a hodnocení skutkového (zde zdravotního) stavu. Podle ustálené judikatury je posouzení vzniku a rozsahu invalidity otázkou odbornou, medicínskou, a rozhodnutí soudu tak závisí především na odborném lékařském posouzení. Správní soud si proto nemůže učinit úsudek o této otázce sám (srov. například rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 9. 2003, č. j. 4 Ads 13/2003 - 54, č. 511/2005 Sb. NSS, ze dne 9. 2. 2006, č. j. 6 Ads 25/2004 - 58, ze dne 30. 11. 2009, č. j. 4 Ads 81/2009 - 46; či ze dne 15. 5. 2013, č. j. 6 Ads 11/2013 - 20; rozhodnutí tohoto soudu jsou dostupná z www.nssoud.cz). Při přezkumu rozhodnutí týkajících se invalidního důchodu je úkolem krajských soudů, potažmo Nejvyššího správního soudu, vyhodnotit, zda je z lékařských posudků, a zejména z posudků posudkové komise ministerstva, zřejmé, že byl stav žadatele o invalidní důchod komplexně posouzen na základě úplné zdravotnické dokumentace s přihlédnutím ke všem tvrzeným obtížím, zda je posudkový závěr náležitě, přesvědčivě a srozumitelně zdůvodněn. Případné chybějící či nepřesně formulované náležitosti posudku, které způsobují jeho nepřesvědčivost nebo neúplnost, nemůže správní soud nahradit vlastní úvahou; nemá pro to potřebné odborné znalosti. Může si ale vyžádat doplnění posudku, vyhotovení srovnávacího posudku jinou komisí ministerstva nebo uložit vypracování revizního posudku soudem ustanoveným znalcem z oboru posudkového lékařství (viz rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 4. 2021, č. j. 1 Ads 252/2020 - 25, či ze dne 25. 8. 2022, č. j. 1 Ads 156/2021 - 43).

[15] Z judikatury Nejvyššího správního soudu plyne, že posudek posudkové komise je v přezkumném soudním řízení stěžejním důkazem, na nějž je správní soud při nedostatku své medicínské erudice odkázán, a proto je zapotřebí klást zvýšený důraz na jeho jednoznačnost, určitost, úplnost a přesvědčivost. Požadavek úplnosti a přesvědčivosti kladený na tyto posudky spočívá v tom, aby se posudková komise vypořádala se všemi rozhodujícími skutečnostmi a své posudkové závěry, na nichž posouzení invalidity závisí, náležitě odůvodnila, aby byly přesvědčivé i pro soud, který nemá (a ani nemůže mít) odborné lékařské znalosti (viz například rozsudky ze dne 30. 1. 2004, č. j. 5 Ads 34/2003 - 82, č. 526/2005 Sb. NSS, a ze dne 14. 12. 2017, č. j. 5 Ads 158/2016 - 57). Posudek posudkové komise soud hodnotí jako každý jiný důkaz podle zásad uvedených v § 77 odst. 2 s. ř. s. S ohledem na svůj mimořádný význam v tomto řízení však bývá tento posudek důkazem rozhodujícím v případech, kdy z hlediska své celistvosti a přesvědčivosti nevzbuzuje žádných pochyb, a nejsou-li tu ani žádné jiné skutečnosti nebo důkazy, kterými by správnost posudku mohla být zpochybněna (srov.

pokračování

například již shora uvedený rozsudek č. j. 6 Ads 11/2013 - 20, či rozsudek ze dne 24. 2. 2004, č. j. 5 Ads 49/2003 - 136).

[16] Současně platí, že je to především krajský soud, který je oproti soudu kasačnímu povolán zhodnotit napadené správní rozhodnutí v tzv. plné jurisdikci, tedy včetně otázek skutkových, o nichž si sám učiní úsudek. Zásah ze strany Nejvyššího správního soudu má být v tomto ohledu spíše jen výjimečný a omezuje se zpravidla na vady řízení a dokazování ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. (viz rozsudky tohoto soudu ze dne 1. 3. 2017, č. j. 6 As 256/2016 - 79, bod 21, či ze dne 13. 5. 2020, č. j. 6 Afs 7/2020 - 52, bod 23). Kasační soud má tedy zasahovat do hodnocení skutkových otázek, které provedl krajský soud, pouze tehdy, bylo-li řízení před krajským soudem zatíženo těžkou vadou (viz usnesení tohoto soudu ze dne 22. 2. 2024, č. j. 8 Ads 265/2022 - 33).

[17] V projednávané věci krajský soud vyhodnotil třetí posudek včetně jeho doplnění jako jednoznačný, určitý, úplný a přesvědčivý, vycházející z řádně zjištěného skutkového stavu a reagující na všechny stěžovatelem vznesené námitky. Posudková komise stanovila úplnou klinickou diagnózu a zabývala se i stěžovatelem opakovaně akcentovanou diagnózou *spastická paraparéza dolních končetin*. Ostatně, krajský soud i z důvodu chybějícího posouzení spastické paraparézy požádal posudkovou komisi o doplňující posudek. Ten byl následně vyhotoven, touto diagnózou se zabýval, nicméně její existenci u stěžovatele neshledal. Proto nebylo možné přistoupit na hodnocení postižení podle položky navrhované stěžovatelem. Bylo prokázáno postižení kořene L4 vlevo a C 6,8 vlevo; stoj a chůze bez poruchy. Posudková komise výslovně uvedla, že ostatní onemocnění uvedená v diagnostickém souhrnu nesnižují výkonnost organismu a nemají posudkový význam v tom směru, že by zvyšovala míru poklesu stěžovatelovy pracovní schopnosti. Uvedený závěr považuje Nejvyšší správní soud, ve shodě s krajským soudem, za přezkoumatelný.

[18] Krajský soud s ohledem na dostatečně zjištěný skutkový stav nepovažoval za potřebné nechat vypracovat další posudek nezávislým znalcem. Soud může v případě potřeby uložit zpracování posudku též ustanovenému znalci z oboru posudkového lékařství (§ 127 občanského soudního řádu). Takový postup by byl ovšem namístě jen tehdy, pokud by stávající důkazy ke zjištění skutečného stavu věci nedostačovaly, zejména pokud by o správnosti či úplnosti posudku posudkové komise existovaly pochybnosti, které by znalecký posudek mohl odstranit (srov. například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 1. 2022, č. j. 10 Ads 119/2020 - 27).

[19] Výhrady stěžovatele, který považuje posudkovou komisi, respektive jí vypracovaný posudek za neobjektivní pouze proto, že je integrální součástí Ministerstva práce a sociálních věcí, jsou namířeny přímo proti znění zákona (§ 4 odst. 2 ZPSZ), který tuto situaci předpokládá. Soulad citované právní úpravy s ústavním pořádkem nicméně potvrdil opakovaně Ústavní soud (viz například jeho nálezy ze dne 1. 11. 1995, sp. zn. II ÚS 92/95, publikovaný ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu ČR svazek 4 pod č. 72). K uvedenému se již mnohokrát vyjádřil také Nejvyšší správní soud v tom smyslu, že pouhá skutečnost, že je posudková komise orgánem ministerstva, tedy ústředního správního orgánu, který má v gesci mj. otázku posuzování zdravotního stavu žadatelů, nevyvolává pochybnosti o objektivitě jejích závěrů ani nepředstavuje důvod k tomu, aby byl ve věci

ustanoven znalec (srov. rozsudky ze dne 29. 5. 2003, č. j. 5 Ads 4/2003 - 35, ze dne 21. 4. 2010, č. j. 3 Ads 8/2010 - 69, či ze dne 31. 1. 2022, č. j. 10 Ads 119/2020 - 27).

[20] Pokud jde o otázku složení posudkové komise, Nejvyšší správní soud odkazuje na svou konstantní judikaturu, zabývající se *testem řádného složení posudkové komise* (například rozsudek ze dne 15. 5. 2013, č. j. 6 Ads 11/2013 - 20). Pouze *obiter dictum* lze uvést, že o odpovídajícím složení posudkové komise v této věci není pochyb. Posudková komise rozhodovala v řádném složení podle § 16b ZOPSZ: kromě předsedkyně komise, posudkové lékařky MUDr. E. S., byla členkou též lékařka MUDr. I. N. z oboru neurologie (tedy z oboru, do něž spadá i postižení, které bylo shledáno za hlavní příčinu stěžovatelova dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu) a tajemnice Tereza Němečková. Ohledně námitky, že měl být přítomen lékař z oboru neurochirurgie, a nikoli neurologie, Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že podle § 16b odst. 3 ZOPSZ rozhoduje o složení posudkové komise posudkový lékař, jenž je předsedou posudkové komise. Nejvyšší správní soud zároveň již opakovaně judikoval, že neurochirurgie a neurologie jsou lékařské obory, které spolu úzce souvisí, jelikož oba spadají pod tzv. neurovědy (vědy zkoumající nervovou soustavu) a oba se zabývají onemocněním mozku a páteře (srov. například rozsudek ze dne 25. 11. 2020, č. j. 9 Ads 233/2020 - 27). Stěžovatel ostatně uznal, že proti složení posudkové komise při jejím jednání, u něž byl přítomen, ničeho nenamítal.

[21] Nejvyšší správní soud uzavírá, že žádné vady spočívající v zásadním pochybení s možným dopadem do hmotněprávního postavení stěžovatele či v nerespektování ustálené judikatury se krajský soud v projednávané věci nedopustil. V souladu s judikaturou vyšel z třetího posudku posudkové komise a jeho doplnění (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 12. 2020, č. j. 8 Ads 90/2020 - 44, odst. [18] a tam citovaná judikatura), přičemž tyto stěžejní důkazy vyhodnotil jako jednoznačné, určité, úplné a přesvědčivé, což přezkoumatelným způsobem odůvodnil (viz rozsudky tohoto soudu ze dne 25. 11. 2003, č. j. 5 Ads 42/2003 - 61, č. 800/2006 Sb. NSS, či ze dne 8. 7. 2015, č. j. 10 Ads 116/2014 - 46).

[22] Z výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Kasační stížnost proto musela být odmítnuta pro nepřijatelnost (§ 104a odst. 1 s. ř. s.).

[23] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Ačkoli byla kasační stížnost odmítnuta, což je situace, na kterou obecně pamatuje § 60 odst. 3 s. ř. s., k odmítnutí pro nepřijatelnost dochází na základě zjednodušeného věcného posouzení věci (viz usnesení rozšířeného senátu tohoto soudu ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020-33, č. 4170/2021 Sb. NSS), a proto je namístě rozhodnout o náhradě nákladů řízení podle úspěchu ve věci. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaná nemá právo na náhradu nákladů řízení s ohledem na § 60 odst. 2 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s.

Poučení: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. dubna 2024

pokračování

Mgr. Radovan Havelec
předseda senátu